

معاونت شهرسازی و معماری

اداره کل معماری و ساختمان

شیوه نامه اجرایی به همراه
چک لیست نظارت بر طراحی و اجرای مناسب سازی
معابر و میادین شهری

بسمه تعالی

پیشگفتار

بنا به تعهدات حرفه‌ای و اخلاقی، شهرداری تهران خود را موظف به فراهم نمودن محیطی مناسب و ایمن برای استفاده شهروندان و به‌ویژه افراد دارای معلولیت که از اقشار آسیب‌پذیر جامعه هستند، می‌داند. از این‌رو در سال‌های اخیر تلاش‌های بسیاری در مجموعه شهرداری تهران برای مناسب‌سازی فضاهای شهری برای استفاده افراد دارای معلولیت انجام شده است. ولی متأسفانه به دلایل گوناگون هنوز فضاهای شهری از وضعیت آرمانی موردنظر شهرداری فاصله زیادی دارد. در آسیب‌شناسی انجام‌شده در این زمینه مشخص گردید که عدم آشنایی صحیح دست‌اندرکاران مناسب‌سازی با ضوابط و مقررات و گاه تناقضاتی که میان دستورالعمل‌ها و ضوابط رایج در شهرداری با ضوابط مناسب‌سازی وجود دارد، یکی از دلایل عدم تحقق این هدف والا می‌باشد. از این‌رو، ستاد مناسب‌سازی شهرداری تهران ضمن اصلاح و یکپارچه سازی دستورالعمل‌ها، ضوابط و چک‌لیست‌های مرتبط با مناسب‌سازی (برای ساختمان‌های عمومی، فضاهای شهری و بوستان‌ها)، این شیوه‌نامه را نیز با توضیحاتی تصویری به‌عنوان راهنمای عمل در فرآیند تکمیل چک‌لیست‌ها تهیه نموده است تا ضمن یکپارچه نمودن مقررات مربوطه در این شیوه‌نامه با تصاویر گرافیکی کارشناسان مربوطه را در جهت تحقق هر چه‌بهر ضوابط، راهنمایی نماید. امید است این خدمات گامی مؤثر در روند مناسب نمودن فضاهای شهری و عمومی برای تمام اقشار جامعه باشد.

رئیس ستاد مناسب‌سازی

پژمان پشمچی‌زاده

اعضای کمیته تهیه شیوه نامه اجرایی

- خانم دکتر سهیلا صادق زاده: مدیرکل اداره کل معماری و ساختمان
- آقای دکتر مجید نادری: معاون اداره کل معماری و ساختمان
- آقای مهندس رامین عطائی: نماینده سازمان حمل‌ونقل و ترافیک شهرداری تهران
- آقای مهندس امیرهوشنگ گل محمدی: نماینده معاونت فنی و عمرانی شهرداری تهران
- آقای دکتر حمیدرضا نیلی: معاون فنی و طراحی شهری سازمان زیباسازی شهر تهران
- آقای دکتر مرتضی محمودی: نماینده سازمان زیباسازی شهر تهران
- آقای مهندس اصغر رستمی: مدیر حراست اداره کل معماری و ساختمان
- خانم دکتر شعله نوذری: نماینده مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی
- خانم مهندس فرحانه علوی: کارشناس اداره کل معماری و ساختمان
- خانم مهندس هستی جعفری نژاد: کارشناس اداره کل معماری و ساختمان
- آقای دکتر ابوالفضل ابراهیمی: نماینده اداره کل امور ایثارگران شهرداری تهران
- آقای مهندس جلیل فراهانی: نماینده شورای اسلامی شهر تهران
- آقای مهندس الله وردی حسن‌پور: نماینده کمیسیون فرهنگی و اجتماعی شورای اسلامی شهر تهران
- خانم دکتر محبوبه خلوق: مدیرعامل انجمن برنا
- آقای محمود کاری: مدیرعامل انجمن ندای معلولین ایران
- آقای علی‌اکبر جمالی: مدیرعامل انجمن نابینایان ایران
- آقای مهندس منصور برجیان: مدیرعامل انجمن علمی آفرینش‌های هنری
- آقای مهندس بهزاد جغتایی: نماینده انجمن ضایعات نخاعی استان تهران
- آقای دکتر محمدمهدی محمودی: مهندسین مشاور هرم پی
- خانم مهندس لیدا اسلامی: مهندسین مشاور هرم پی
- آقای دکتر میثم معصومی: مهندسین مشاور هرم پی
- خانم مهندس مهسا مغاری: مهندسین مشاور هرم پی

اهداف و نحوه استفاده از شیوه‌نامه

این شیوه‌نامه به‌منظور یکپارچه‌سازی تمام ضوابط و استانداردهای مرتبط با مناسب‌سازی فضاهای شهری برای افراد دارای معلولیت منضم به راهنمای تصویری خوانا و غیرقابل تفسیر تهیه شده است.

در ضمن این شیوه‌نامه در ارتباط تنگاتنگ با چک‌لیست‌های یکپارچه بررسی وضعیت مناسب‌سازی ساختمان‌های عمومی، فضاهای شهری و بوستان‌ها تهیه گردیده است. از این‌رو این مجلد به‌عنوان شیوه‌نامه و راهنمایی برای پر کردن مجموعه چک‌لیست‌ها با هدف تسهیل و یکسان‌سازی فرایند ارزیابی با استفاده از چک‌لیست‌ها تهیه گردیده است و به‌عنوان مرجعی عمل می‌کند که کارشناس با مراجعه به آن به توضیحی گرافیکی با محتوای بندهای مختلف چک‌لیست آشنا می‌شود. در ادامه به‌اختصار توضیحی درباره ساختار چک‌لیست‌ها و ارتباط آن‌ها با شیوه‌نامه می‌آید.

هریک از این مجموعه چک‌لیست‌ها به تفکیک عناصر مختلف (از قبیل فضاها و تجهیزات مختلف) مشتمل بر چند برگ می‌باشد، که هر برگ برای ارزیابی وضعیت مناسب‌سازی یک عنصر است. هر سه مجموعه چک‌لیست‌های ساختمان‌های عمومی، معابر و بوستان‌های شهری، با هدف ارزیابی میزان قابلیت استفاده اماکن موجود و در دست طراحی، تهیه شده و دارای ساختاری مشابه هستند. تمام مجموعه چک‌لیست‌های طراحی و نظارت شامل:

۱- جلد: حاوی مشخصات کلی مکان

۲- مقدمه: جهت ایجاد ارتباط میان کارشناس و محتوای مورد ارزیابی

۳- مشخصات عمومی: حاوی اطلاعات مکان، زمان و شرایط بازدید و فهرستی از عناصر مورد بررسی در چک‌لیست‌ها

۴- عناصر مورد بررسی در چک‌لیست‌ها

۵- جمع‌بندی و ارزیابی کلی مجموعه مورد بررسی، می‌باشد.

برای تکمیل چک‌لیست‌ها و به‌منظور استفاده کاربردی‌تر از آن‌ها توصیه می‌شود ضمن مطالعه شیوه‌نامه به راهنمای عملی که در ابتدای هر چک‌لیست آمده است، مراجعه شود.

- ضوابط طراحی معابر و میادین برای افراد دارای معلولیت
- الف) توقفگاه‌ها ۵
- ب) پل‌های ارتباطی بین پیاده‌رو و سواره‌رو و محل عبور عابر پیاده در سواره‌رو ۷
- ج) رمپ دسترسی پیاده‌رو به سواره‌رو ۱۲
- د) پیاده‌رو ۱۵
- ه) ایستگاه‌ها ۲۱
- و) مبلمان شهری ۲۳
- ز) موزاییک راهنما ۳۲
- چک لیست طراحی و نظارت بر معابر و میادین شهری ۳۵

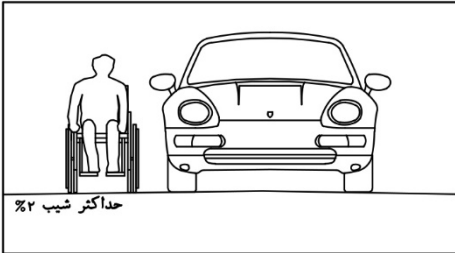
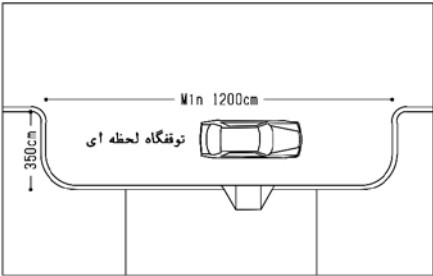
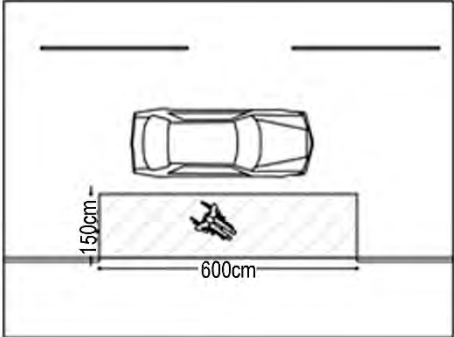

۱۱. ضوابط طراحی معابر و میداین برای افراد دارای معلولیت

الف) توقفگاه‌ها

کروکی	ضوابط لازم‌الاجرا	ردیف
	<p>حداقل تعداد فضاهای پارکینگ قابل‌دسترسی برای افراد معلول جسمی و حرکتی در پارکینگ‌های عمومی باید ۱ پارکینگ به ازای هر ۲۵ پارکینگ باشد. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی- حرکتی، بند ۱-۶-۱-۱)</p>	۱- الف
	<p>اختصاص دو پارکینگ ویژه افراد معلول با نصب علامت مخصوص در کنار خیابان‌های اصلی، در هر ۵۰۰ متر فاصله و در محدوده ساختمان‌های عمومی الزامی است. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی- حرکتی، بند ۱-۵-۲)</p>	۲- الف
	<p>فواصل چرخ‌گیرها باید به حدی باشد که حداقل ۹۰ سانتی‌متر فضای خالص برای عبور صندلی چرخ‌دار مهیا گردد. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی- حرکتی، صفحه ۱۵)</p>	۳- الف

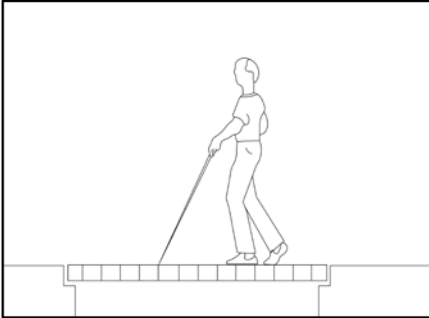
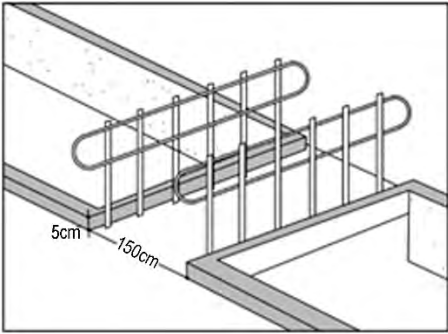
الف) توقفگاه‌ها

کروکی	ضوابط لازم‌الاجرا	ردیف
	<p>توقفگاه افراد معلول، در هر سمت نباید بیش از ۲ درصد شیب داشته باشد. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی - حرکتی، بند ۱-۵-۳)</p>	<p>۴- الف</p>
	<p>به منظور پیاده شدن افراد معلول از وسیله نقلیه سواری و نیز سوار شدن آنان در خیابان‌های اصلی شهر، ایجاد خلیج (پیشرفتگی سواره‌رو در پیاده‌رو) به عمق حداقل ۳/۵ متر و به طول حداقل ۱۲ متر با ارتباط مناسب با پیاده‌رو الزامی است. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی - حرکتی، بند ۱-۵-۱)</p>	<p>۵- الف</p>
	<p>محل سوار و پیاده کردن مسافران باید شامل یک فضای بدون مانع به عرض ۱۵۰ سانتی‌متر و طول ۶۰۰ سانتی‌متر در مجاورت محل توقف خودرو باشد تا امکان سوار و پیاده کردن مسافران معلول فراهم شود. (مأخذ: کارگروه فنی - شهرسازی)</p>	<p>۶- الف</p>

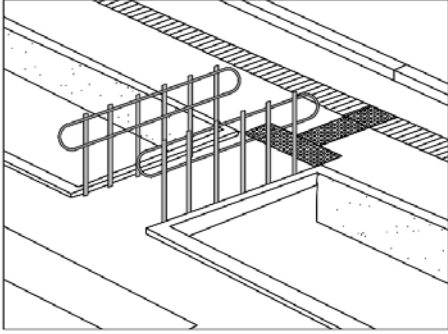
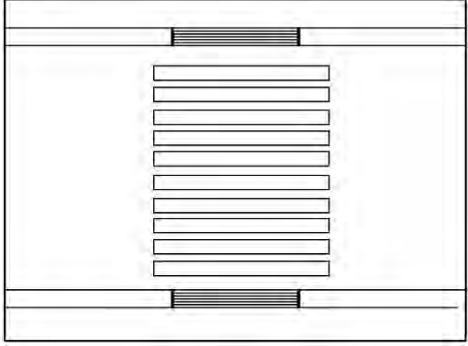

ب) پل‌های ارتباطی بین پیاده‌رو و سواره‌رو و محل عبور عابر پیاده در سواره‌رو		
ردیف	ضوابط لازم‌الاجرا	کروکی
۱- ب	پیش‌بینی پل ارتباطی بین پیاده‌رو و خیابان در تقاطع‌ها و امتداد کلیه خط‌کشی‌های عابر پیاده ضروری است. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۲-۱)	
۲- ب	اتصال پل‌های ارتباطی و پیاده‌رو باید بدون اختلاف سطح باشد. در صورت وجود اختلاف سطح، رعایت ضوابط مربوط به سطح شیب‌دار الزامی است. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۲-۲)	
۳- ب	عرض پل‌های ارتباطی که در مسیر پیاده‌رو نصب می‌شوند باید برابر عرض پیاده‌رو باشد. حداقل عرض پل‌های ارتباطی عمود بر مسیر پیاده‌رو ۱۵۰ سانتی‌متر می‌باشد. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۲-۳)	

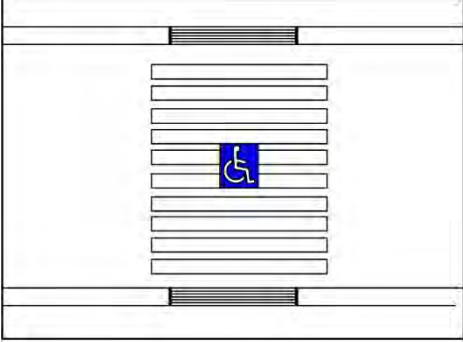
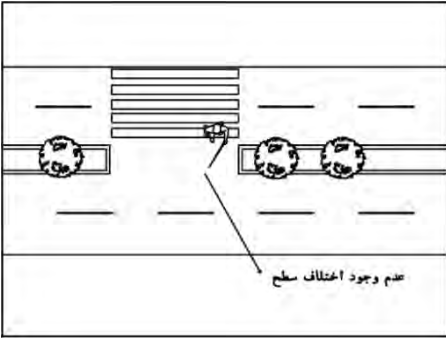
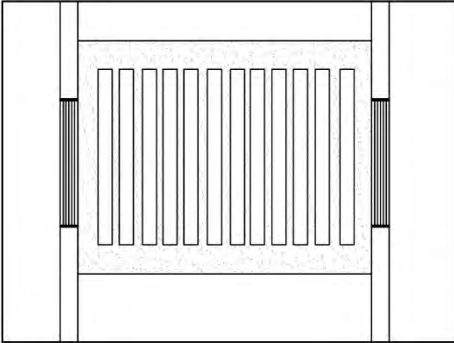
ب) پل‌های ارتباطی بین پیاده‌رو و سواره‌رو و محل عبور عابر پیاده در سواره‌رو

کروکی	ضوابط لازم‌الاجرا	ردیف
	<p>محل ارتباط پیاده‌رو با سواره‌رو باید دارای علائم حسی قابل تشخیص برای نابینایان و کم‌بینایان باشد. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۲-۱-۴)</p>	<p>ب-۴</p>
	<p>سطح پل‌های ارتباطی باید از جنس مصالح سخت، ثابت، غیرلغزنده و صاف باشد. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۲-۱-۵)</p>	<p>ب-۵</p>
	<p>در کناره‌های عرضی پل ارتباطی، تعبیه لبه مخصوص به ارتفاع حداقل ۵ سانتی‌متر با رنگ متضاد با محیط الزامی است. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۲-۱-۶)</p>	<p>ب-۶</p>

ب) پل‌های ارتباطی بین پیاده‌رو و سواره‌رو و محل عبور عابر پیاده در سواره‌رو		
ردیف	ضوابط لازم‌الاجرا	کروکی
۷- ب	<p>در طرفین عرضی پل ارتباطی بین پیاده‌رو و سواره‌رو، تعبیه میله دستگرد منطبق با استانداردهای میله‌های دستگرد برای معلولین الزامی است. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۲-۷)</p>	
۸- ب	<p>ایجاد خط‌کشی عابر پیاده در عرض سواره‌رو در کلیه تقاطع‌ها و حداکثر در هر ۵۰۰ متر ضمن فراهم آوردن تدابیر ایمنی* لازم برای عابر پیاده، الزامی است. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۴-۱)</p> <p>*تدابیر ایمنی شامل: تابلو پاساژ عابر پیاده، جان‌پناه عابر پیاده، چراغ راهنمایی مخصوص عابر پیاده و ... می‌باشد.</p>	

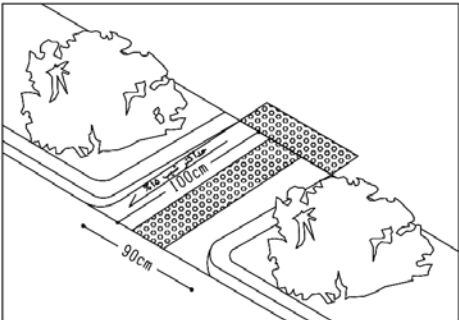
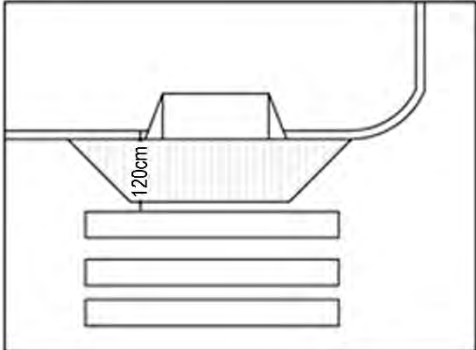
ب) پل‌های ارتباطی بین پیاده‌رو و سواره‌رو و محل عبور عابر پیاده در سواره‌رو

کروکی	ضوابط لازم‌الاجرا	ردیف
	<p>در محل تردد افراد معلول و در مکان‌های خاص آن‌ها ایجاد خط‌کشی عابر پیاده با علامت بین‌المللی افراد معلول الزامی است. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۴-۲)</p>	<p> ب- ۹</p>
	<p>در مسیر خط‌کشی عابر پیاده حذف جدول و جزیره‌های وسط خیابان الزامی است. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۴-۴)</p>	<p> ب- ۱۰</p>
	<p>کف‌سازی محل خط‌کشی عابر پیاده باید با بافت و رنگ متفاوتی اجرا گردد تا برای اشخاص نابینا و کم‌بینا قابل تشخیص باشد. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۴-۵)</p>	<p> ب- ۱۱</p>

ب) پل‌های ارتباطی بین پیاده‌رو و سواره‌رو و محل عبور عابر پیاده در سواره‌رو		
ردیف	ضوابط لازم‌الاجرا	کروکی
۱۲- ب	<p>برای ایجاد تغییرات بیش از ۱/۳ سانتی‌متر (۱۳ میلیمتر) ارتفاعی در سطح بین معبر پیاده و اطراف باید از موانع برجسته و حفاظ استفاده نمود. (مأخذ: ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب سازی مسیر حرکت معلولین، بند ۲-۴-۱)</p>	
۱۳- ب	<p>لبه‌های میان پیاده‌رو و خیابان که به‌صورت مانعی برای معلولین هستند باید به سطح شیب‌دار مناسب تبدیل شود. (مأخذ: ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب سازی مسیر حرکت معلولین، بند ۲-۴-۱)</p>	
۱۴- ب	<p>دکمه‌های فشاری چراغ‌های راهنمایی باید در ارتفاع ۹۰ تا ۱۲۰ سانتی‌متر نصب شود. (مأخذ: ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب سازی مسیر حرکت معلولین، بند ۲-۴-۱)</p>	

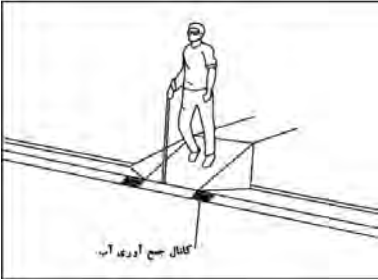
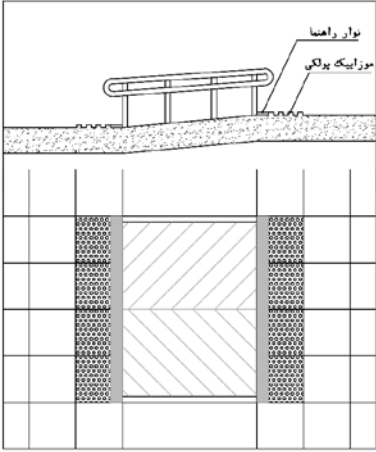
ج) رمپ دسترسی پیاده‌رو به سواره‌رو

ردیف	ضوابط لازم‌الاجرا	کروکی
<p>۱- ج-۱</p>	<p>حداکثر شیب رمپ جدول‌هایی با طول کمتر از ۱ متر، ۱۵ درصد است و رمپ جدول‌های با بیش از یک متر طول تابع مقررات سطوح شیب‌دار خواهند بود. در رمپ جدول‌هایی که دارای بریدگی در دو طرف هستند حداکثر شیب بریدگی‌ها باید ۱۰ درصد باشد. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۳-۱)</p>	
<p>۲- ج-۲</p>	<p>حداقل عرض رمپ جدول به استثنای بریدگی‌های کناری آن ۹۰ سانتی‌متر باشد. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۳-۳)</p>	
<p>۳- ج-۳</p>	<p>در صورتی که رمپ جدول به صورت قطری و یا گوشه‌ای در محل تقاطع‌ها قرار گیرد، باید دارای فضای آزاد ۱۲۰ سانتی‌متر در داخل خط‌کشی عابر پیاده باشد. (مأخذ: هم ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۳-۴)</p>	

ج) رمپ دسترسی پیاده‌رو به سواره‌رو		
ردیف	ضوابط لازم‌الاجرا	کروکی
۴- ج	<p>رمپ جدول نباید در مسیر حرکت و توقف اتومبیل پیشروی داشته باشد. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۳-۲)</p>	
۵- ج	<p>لبه‌ها نباید به هیچ‌وجه از حرکت ویلچر (صندلی چرخ‌دار) جلوگیری نمایند. (مأخذ: ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب سازی مسیر حرکت معلولین، بند ۲-۳-۱-۷)</p>	
۶- ج	<p>سرازی‌های لبه پیاده‌رو، شامل قسمت‌های حائل، باید بافت سخت یا طرح محکمی داشته باشند تا آن‌ها را مقاوم در برابر لغزش و قابل تشخیص سازد. (مأخذ: ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب سازی مسیر حرکت معلولین، بند ۲-۳-۱-۸)</p>	

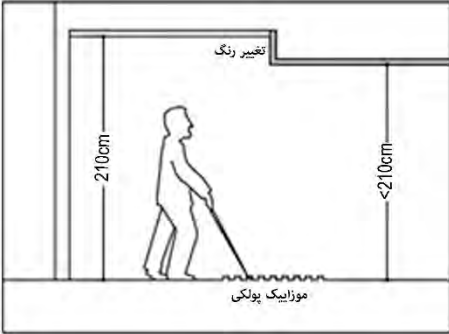

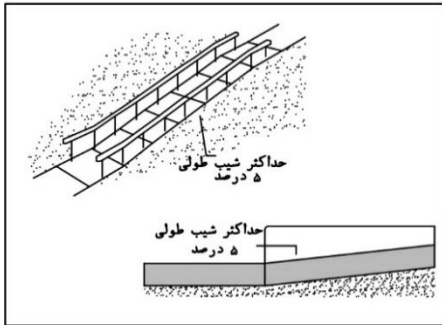
ج) رمپ دسترسی پیاده‌رو به سواره‌رو

ردیف	ضوابط لازم‌الاجرا	کروکی
<p>۷- ج-۷</p>	<p>باید دقت نمود که در انتهای سطوح شیب‌دار آب جمع نشود. (مأخذ: ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب‌سازی مسیر حرکت معلولین، بند ۲-۳-۱)</p>	
<p>۸- ج-۸</p>	<p>یک نوار راهنما به رنگ متضاد با محیط برای راهنمایی افراد نابینا و کم‌بینا باید در لبه سطوح شیب‌دار پیاده‌رو و سواره‌رو نصب گردد. (مأخذ: ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب‌سازی مسیر حرکت معلولین، بند ۲-۱-۳-۱۱)</p>	

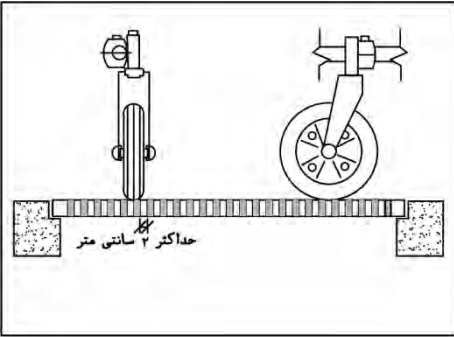
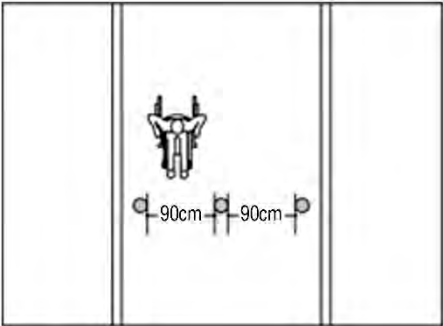
د) پیاده‌رو		
ردیف	ضوابط لازم‌الاجرا	کروکی
۱-د	<p>در پیاده‌روهایی که به هر علت مانعی نصب می‌گردد، رعایت حداقل عرض مفید عبوری ۱۲۵ سانتی‌متر اجباری است. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۱-۲-۱)</p>	
۲-د	<p>پیشامدگی اشیای نصب‌شده بر روی دیوار پیاده‌رو مانند تلفن‌ها که لبه‌های خارجی آن‌ها در ارتفاع بین ۷۰ تا ۲۰۰ سانتی‌متر از کف تمام‌شده قرار داشته باشند، نباید از ۱۰ سانتی‌متر بیشتر باشد. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی - حرکتی، بند ۱-۱-۲-۳)</p>	
۳-د	<p>پیشامدگی اشیای نصب‌شده روی پایه یا ستون در ارتفاع بین ۷۰ تا ۲۰۰ سانتی‌متر از کف تمام‌شده، که در جهت حرکت فرد پیاده باشد، تا ۳۰ سانتی‌متر مجاز است. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۱-۴-۲)</p>	

د) پیاده‌رو

کروکی	ضوابط لازم‌الاجرا	ردیف
	<p>پیاده‌روه‌های مسقف باید حداقل ۲۱۰ سانتی‌متر ارتفاع آزاد داشته باشند. در صورتی‌که در قسمت‌هایی از مسیر پیاده‌رو ارتفاع از ۲۱۰ سانتی‌متر کمتر باشد، باید رنگ آن متضاد با محیط بوده و جهت اشخاص نابینا یک آگاهی‌دهنده قابل لمس تأمین گردد. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۱-۳)</p>	<p>۴- د. </p>
	<p>حداکثر شیب عرضی پیاده‌رو ۲ درصد می‌باشد. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۱-۴)</p>	<p>۵- د. </p>
	<p>حداکثر شیب طولی پیاده‌رو ۵ درصد می‌باشد. پیاده‌روه‌های با شیب بیش از ۵ درصد ملزم به اجرای ضوابط سطح شیب‌دار خواهند بود. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۱-۵)</p>	<p>۶- د. </p>

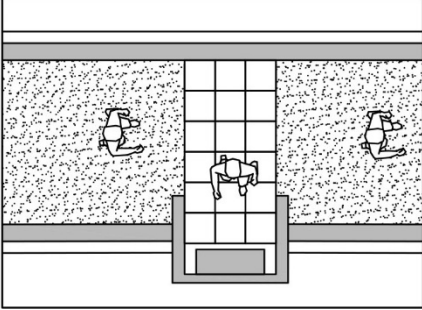
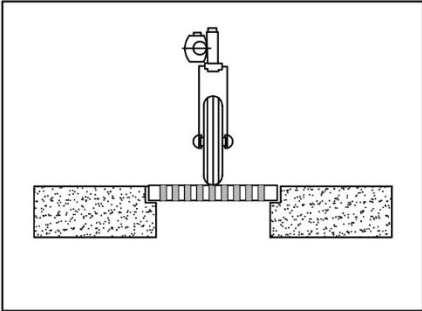

د) پیاده‌رو		
ردیف	ضوابط لازم‌الاجرا	کروکی
د- ۷	<p>در صوت لزوم، وجود اختلاف سطح در پیاده‌رو تا $2/5$ سانتی‌متر مجاز است و بیش از آن مشمول رعایت ضوابط سطح شیب‌دار خواهد بود. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۱-۶)</p>	
د- ۸	<p>قسمت اتصال دو پیاده‌رو که نسبت به هم اختلاف سطح دارند، باید به شکل مسطح و با ابعاد حداقل 125×125 سانتی‌متر طراحی گردد. (اختلاف سطح باید با تعبیه سطوح شیب‌دار در محلی غیر از محل اتصال انجام گیرد). (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۱-۷)</p>	
د- ۹	<p>ایجاد جدول به ارتفاع حداقل ۵ سانتی‌متر به رنگ متضاد با محیط اطراف، بین پیاده‌رو و سواره‌رو و همچنین بین پیاده‌رو و باغچه یا جوی کنار پیاده‌رو الزامی است. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۱-۹)</p>	

د) پياده‌رو		
رديف	ضوابط لازم‌الاجرا	كروكي
۱۰-د	<p>پوشش كف پياده‌روها بايد از مصالح سخت، ثابت، غيرلغزنده و صاف باشد. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازي و معماري براي افراد معلول جسمي-حركتي، بند ۱-۱-۱۰)</p>	
۱۱-د	<p>هرگونه درپوش بايد با پياده‌رو هم‌سطح باشد حتي‌الامكان از نصب هرگونه شبكه در سطح پياده‌رو جلوگيري شود، در صورت لزوم شبكه بايد عمود بر جهت حركت و فضاي باز آن از ۲ سانتي‌متر كمتر باشد. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازي و معماري براي افراد معلول جسمي-حركتي، بند ۱-۱-۱۱ و ۱-۱-۱۲)</p>	
۱۲-د	<p>هرگاه در مقطعي از پياده‌رو براي جلوگيري از ورود وسايل نقليه راه‌بند نصب مي‌شود، بايستي راه‌بند مخصوص كه مانع عبور صندلي چرخ‌دار نشود نصب گردد. (مأخذ: كارگروه فني - شهرسازي)</p>	

د) پیاده‌رو		
ردیف	ضوابط لازم‌الاجرا	کروکی
۱۳-د	<p>در حریم معابر، باید از کاشت گیاهانی که میوه یا صمغ آن‌ها موجب لغزندگی سطح معبر را فراهم خواهند ساخت یا گستردگی شاخ و برگ آن‌ها مانع حرکتی ایجاد خواهند کرد، خودداری شود. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۱-۱۳)</p>	
۱۴-د	<p>موانع موجود در مسیر پیاده‌رو باید طوری باشند که به‌آسانی قابل‌شناسایی باشد و در صورت امکان در امتداد یک خط ممتد باشد. (مأخذ: ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب سازی مسیر حرکت معلولین، بند ۲-۱-۱۵)</p>	
۱۵-د	<p>تیرهای چراغ‌برق در محدوده پیاده‌رو باید دارای نوارهای علامت‌دار رنگی مقاوم متضاد با رنگ محیط با حداقل طول ۳۰ سانتی‌متر باشند که با خط مرکزی در ارتفاع بین ۱۴۰ سانتی‌متر و ۱۶۰ سانتی‌متری برای هشدار دادن به افرادی که از لحاظ بینایی محدود هستند، قرار بگیرند. (مأخذ: ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب سازی مسیر حرکت معلولین، بند ۲-۱-۱۸)</p>	

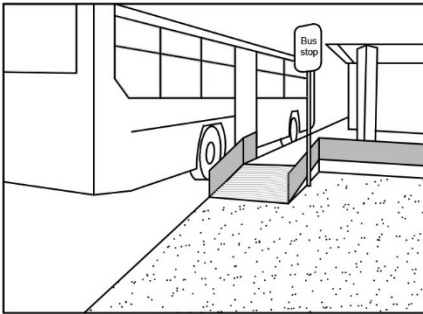
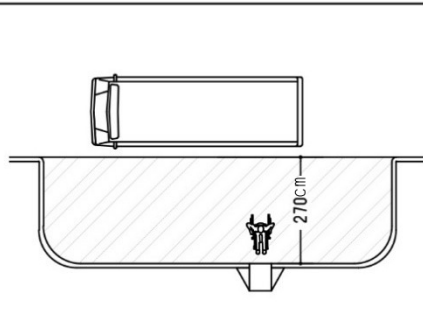
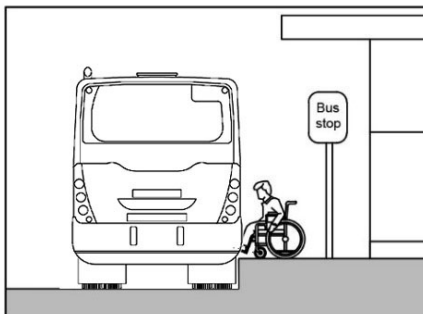
د) پیاده‌رو		
ردیف	ضوابط لازم‌الاجرا	کروکی
۱۶-د-۱۱	<p>باید با تغییرات بافتی در سطح پیاده‌رو افراد نابینا و کم‌بینا را نسبت به امکانات عمومی مطلع نمود. (مأخذ: ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب‌سازی مسیر حرکت معلولین، بند ۲-۱-۱-۲۰)</p>	
۱۷-د-۱۱	<p>تمامی درپوش‌های منهول‌ها در داخل پیاده‌رو باید بدون اختلاف سطح با کف پیاده‌رو اجرا گردد. (مأخذ: ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب‌سازی مسیر حرکت معلولین، بند ۲-۱-۱-۲۱)</p>	
۱۸-د-۱۱	<p>مسیر حرکت پیاده‌رو باید توسط افراد نابینا با استفاده از عصای سفید قابل تشخیص باشد. (مأخذ: ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب‌سازی مسیر حرکت معلولین، بند ۲-۱-۲۲)</p>	<p style="text-align: center;">ایجاد تضاد جنس و رنگ بین مسیر عبور و اطراف</p> <p>موزاییک شیاردار در ابعاد ۳۰×۳۰</p>

د) پیاده‌رو		
ردیف	ضوابط لازم‌الاجرا	کروکی
۱۹-د	<p>باید در اطراف زمین‌هایی در بر پیاده‌رو که در محدوده آن‌ها موانع وجود دارد، از هشداردهنده‌های شنیداری استفاده نمود. (مأخذ: ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب سازی مسیر حرکت معلولین، بند ۱-۲-۱-۱۷)</p>	

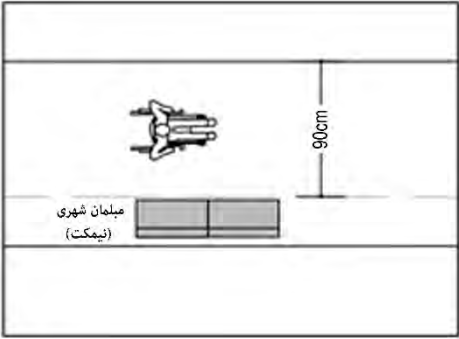
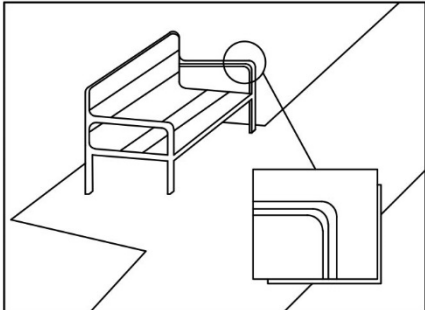
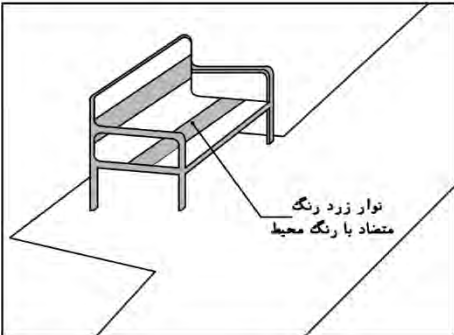
ه) ایستگاه‌ها		
ردیف	ضوابط لازم‌الاجرا	کروکی
۱۰-ه	<p>در ایستگاه‌های اتوبوس، پیش‌بینی سرپناه، حفاظ مناسب، نیمکت و صندلی با ارتفاع ۴۵ سانتی‌متر و با دستگیره به ارتفاع ۷۰ سانتی‌متر از کف الزامی است. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی - حرکتی، بند ۱-۲-۳)</p>	

ه) ایستگاه‌ها

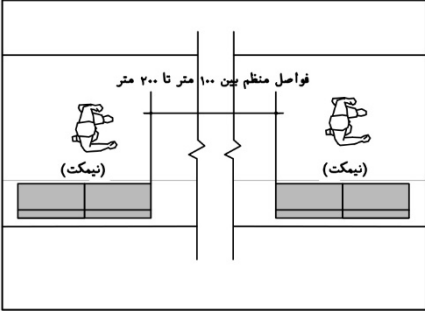
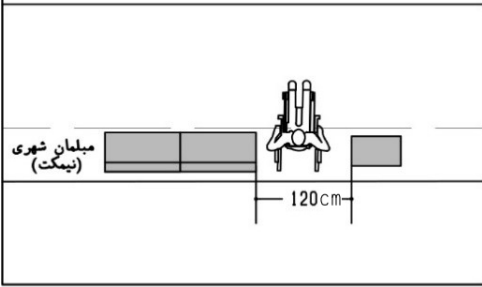
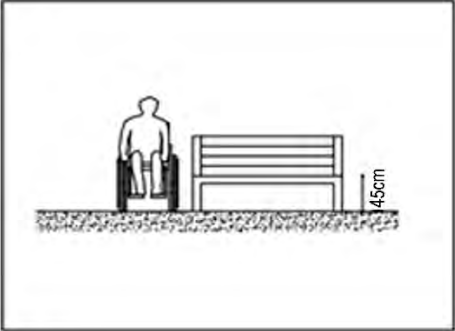
کروکی	ضوابط لازم‌الاجرا	ردیف
	<p>برای راحتی معلولین و سالخوردگان باید سطح ایستگاه حمل‌ونقل عمومی هم‌سطح کف وسیله نقلیه باشد و برای رفع اختلاف ارتفاع میان سطح ایستگاه و کف پیاده‌رو از سطح شیب‌دار استاندارد استفاده نمود. (مأخذ: ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب‌سازی مسیر حرکت معلولین، بند ۱-۲-۷-۵)</p>	<p>۲- ه. ۱۱</p>
	<p>همچنین در مواردی که معلولین دارای صندلی چرخ‌دار از ایستگاه اتوبوس استفاده می‌کنند، فاصله ایمن اتوبوس از جدول خیابان باید ۲۷۰ سانتی‌متر باشد تا فضای کافی برای حرکت صندلی چرخ‌دار ۱۲۰ سانتی‌متر و بالاتر صندلی چرخ‌دار ۱۲۰ سانتی‌متر وجود داشته باشد. (مأخذ: کارگروه فنی - شهرسازی)</p>	<p>۳- ه. ۱۱</p>
	<p>محل انتظار مسافر برای اتوبوس باید هم‌سطح با کف اتوبوس باشد. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی - حرکتی، بند ۱-۲-۶-۱)</p>	<p>۴- ه. ۱۱</p>

و) مبلمان شهري

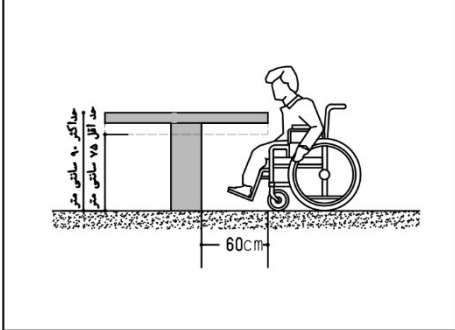
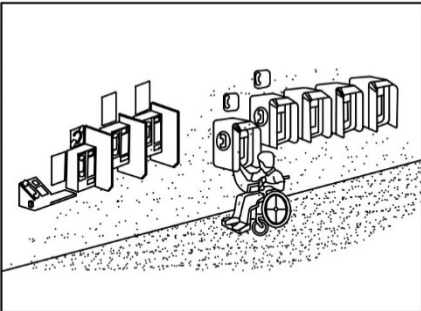
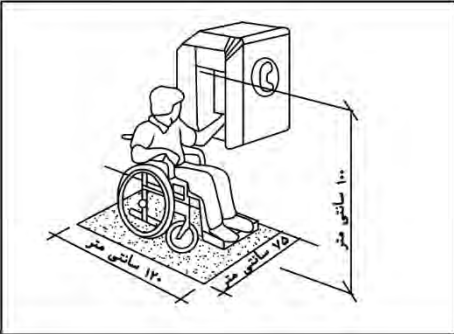
کروکی	ضوابط لازم‌الاجرا	ردیف
	<p>مبلمان شهري در پیاده‌روها نباید به گونه‌ای قرار گیرند که عرض کافی پیاده‌رو برای عبور عابرین پیاده و معلولین را مسدود نمایند. عرض خالص نباید کمتر از ۹۰ سانتی‌متر شود. (مأخذ: ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب‌سازی مسیر حرکت معلولین، بند ۲-۲-۱-۲)</p>	۱- و ۱۰
	<p>مبلمان‌های شهري نباید دارای لبه‌های تیز و نامتعارف باشد. (مأخذ: کارگروه فنی - شهرسازی)</p>	۲- و ۱۱
	<p>تمامی مبلمان‌های شهري باید دارای نوارهای زرد رنگ متضاد با رنگ محیط جهت تشخیص هر چه بیشتر باشند. (مأخذ: کارگروه فنی - شهرسازی)</p>	۳- و ۱۲

و) مبلمان شهری

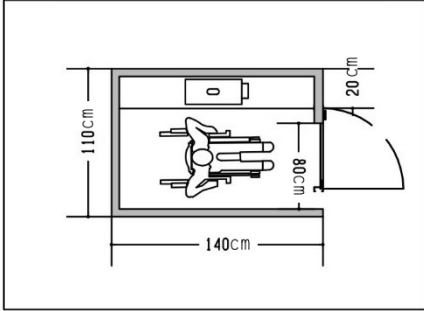
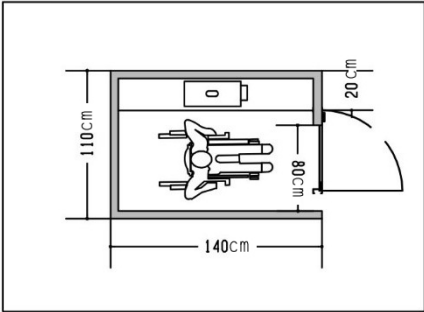
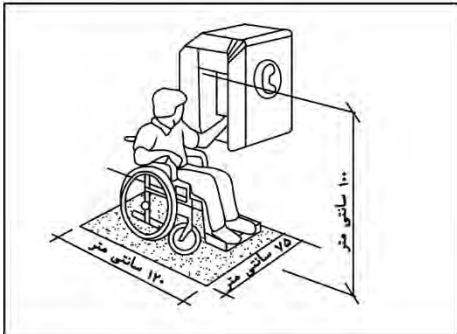
کروکی	ضوابط لازم‌الاجرا	ردیف
	<p>امکانات استراحتی را باید در فواصل منظم بین ۱۰۰ متر تا ۲۰۰ متر قرار دارد. (مأخذ: کارگروه فنی - شهرسازی)</p>	<p>۴- و ۱۱-</p>
	<p>فضاهای استراحت نیمکت باید حداقل ۱۲۰ سانتی‌متر فضای مجاور برای صندلی چرخ‌دار داشته باشد. (مأخذ: کارگروه فنی - شهرسازی)</p>	<p>۵- و ۱۱-</p>
	<p>صندلی و نیمکت‌های عمومی باید در ارتفاع ۴۵ سانتی‌متری نصب شوند. (مأخذ: کارگروه فنی - شهرسازی)</p>	<p>۶- و ۱۱-</p>

(و) مبلمان شهری

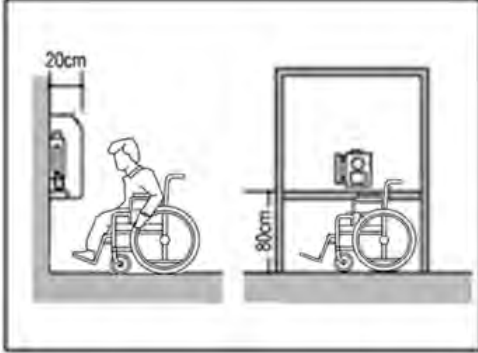
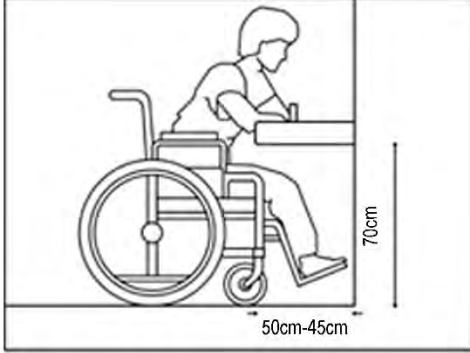
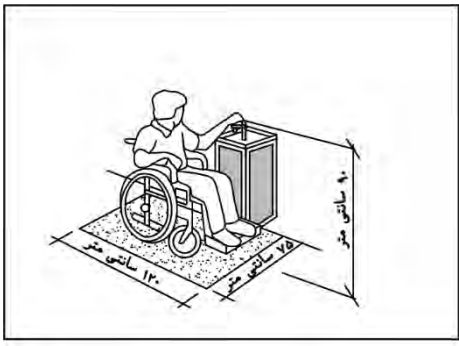
کروکی	ضوابط لازم‌الاجرا	ردیف
	<p>ارتفاع میز باید بین ۷۵ سانتی‌متر و ۹۰ سانتی‌متر و حداقل عمق زیر میز باید ۶۰ سانتی‌متر باشد تا ویلچر به راحتی از هر طرف زیر آن برود. (مأخذ: کارگروه فنی - شهرسازی)</p>	<p>۷- و</p>
	<p>در محلی که تعدادی اتافک تلفن عمومی تعبیه گردیده است، باید حداقل یک تلفن عمومی قابل دسترس برای اشخاص استفاده‌کننده از صندلی چرخ‌دار و یک تلفن عمومی برای اشخاص با شنوایی کم، مجهز به سیستم تقویت‌کننده صدا اختصاص داده شود. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۳-۶-۱)</p>	<p>۸- و</p>
	<p>پیش‌بینی فضای آزاد و مسطح به ابعاد ۱۲۰×۷۵ سانتی‌متر در جلوی تلفن الزامی است. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۳-۶-۱)</p>	<p>۹- و</p>

(و) مبلمان شهری

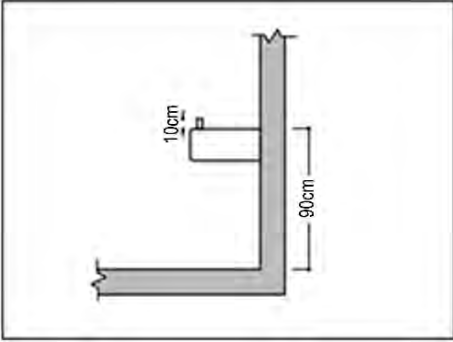
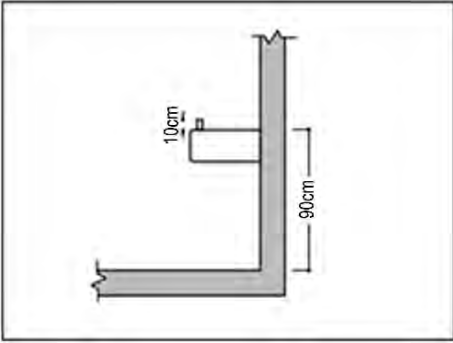
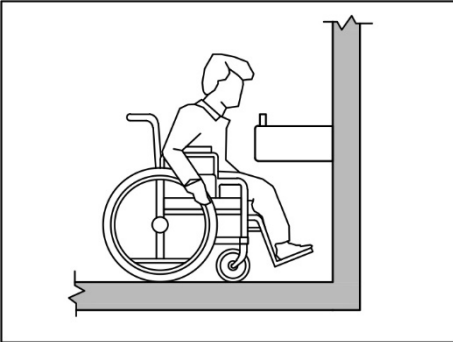
کروکی	ضوابط لازم‌الاجرا	ردیف
	<p>حداقل ابعاد باجه تلفن ۱۴۰×۱۱۰ سانتی‌متر باشد. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۳-۴)</p>	<p>۱۰- و- ۱۰</p>
	<p>حداقل عرض "در" باجه تلفن عمومی ۸۰ سانتی‌متر و بدون آستانه باشد. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۳-۵)</p>	<p>۱۱- و- ۱۱</p>
	<p>حداکثر ارتفاع محل شکاف برای واردکردن سکه و یا کارت، صفحه شماره‌گیر تلفن و گوشی تلفن ۱۰۰ سانتی‌متر از کف باشد. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۱-۳-۳-۶)</p>	<p>۱۲- و- ۱۲</p>

و) مبلمان شهری

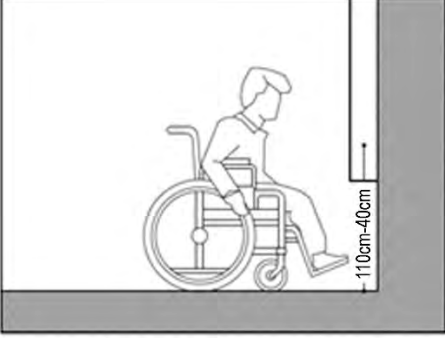
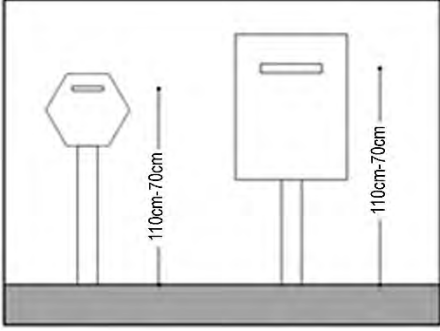
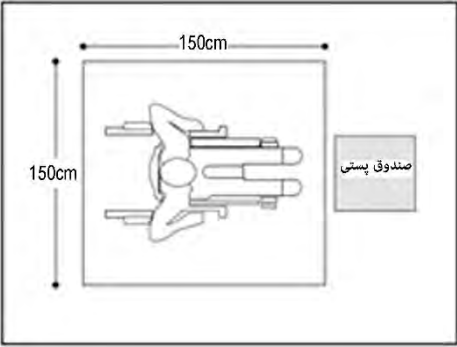
کروکی	ضوابط لازم‌الاجرا	ردیف
	<p>پیش‌بینی پیشخوان در ارتفاع ۸۰ سانتی‌متر و به عمق حداقل ۲۰ سانتی‌متر جهت استفاده افراد معلول در فضای تلفن عمومی ضروری است. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی - حرکتی، بند ۱-۶-۳-۷)</p>	<p>۱۳- و</p>
	<p>آبخوری باید فضای آزاد زانو به ارتفاع ۷۰ سانتی‌متر از کف باشد و بین ۴۵ تا ۵۰ سانتی‌متر عمق داشته باشد. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی - حرکتی، بند ۴-۱-۹-۲)</p>	<p>۱۴- و</p>
	<p>لازم است فضای آزاد به ابعاد ۱۲۰×۷۵ سانتی‌متر جلوی آبخوری برای حرکت صندلی چرخ‌دار وجود داشته باشد تا در مواقعی که فضای آزاد برای زانو وجود ندارد فرد روی صندلی چرخ‌دار بتواند به‌صورت موازی از آن استفاده نماید. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی - حرکتی، بند ۴-۱-۹-۳)</p>	<p>۱۵- و</p>

(و) مبلمان شهري

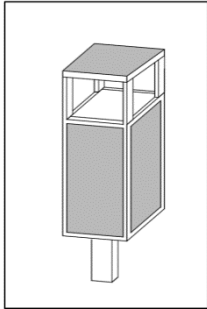
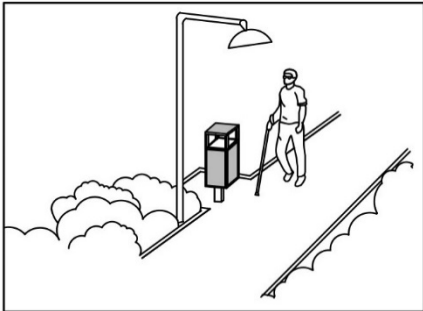
کروکی	ضوابط لازم‌الاجرا	ردیف
	<p>ارتفاع فواره آبخوری یا آب‌سردکن نباید از ۹۰ سانتی‌متر از کف تمام‌شده بیشتر باشد. (مأخذ: ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی-حرکتی، بند ۴-۱-۴-۹-۴)</p>	<p>۱۶- و ۱۷- و ۱۸-</p>
	<p>شیر جریان آب بایستی حداقل ۱۰ سانتی‌متر ارتفاع داشته تا امکان قرارگیری یک فنجان یا لیوان را در زیر جریان آب فراهم نماید. (مأخذ: کارگروه فنی - شهرسازی)</p>	<p>۱۶- و ۱۷- و ۱۸-</p>
	<p>محل قرارگیری شیر و فواره آبخوری‌ها و آب‌سردکن‌ها بایستی در جلوی دستگاه بوده و آب را در مسیری هدایت نماید که موازی یا تقریباً نزدیک جلوی دستگاه باشد. (مأخذ: کارگروه فنی - شهرسازی)</p>	<p>۱۶- و ۱۷- و ۱۸-</p>

(و) مبلمان شهري

کروکی	ضوابط لازم‌الاجرا	ردیف
	<p>پیشنهاد می‌شود، در دستگاه‌های خرید کالا، ارتفاع دریچه پرداخت هزینه، دکمه‌های عملیاتی، دریچه برداشت کالا در ارتفاع ۴۰ تا ۱۱۰ سانتی‌متری از سطح زمین قرار گیرد. (مأخذ: کارگروه فنی - شهرسازی)</p>	<p>۱۹- و</p>
	<p>پیشنهاد می‌شود، ارتفاع دریچه صندوق پست و صندوق صدقات در فاصله میان ۷۰ تا ۱۱۰ سانتی‌متری سطح زمین و روی بدنه عمود بر سطح زمین قرار گیرد. (مأخذ: کارگروه فنی - شهرسازی)</p>	<p>۲۰- و</p>
	<p>پیشنهاد می‌شود، در جلوی دستگاه‌های خرید، صندوق پست و صندوق صدقات فضای ۱۵۰ × ۱۵۰ سانتی‌متری فضای خالی وجود داشته باشد تا فرد دارای صندلی چرخ‌دار به راحتی به آن نزدیک شود. (مأخذ: کارگروه فنی - شهرسازی)</p>	<p>۲۱- و</p>

و) مبلمان شهری

کروکی	ضوابط لازم‌الاجرا	ردیف
	<p>توصیه می‌شود، سطل‌های زباله بر روی پایه‌های محکم و ثابت نصب شود. (مأخذ: کارگروه فنی - شهرسازی)</p>	<p>ا. و - ۲۲</p>
	<p>سطل‌های زباله باید با رنگ‌هایی متضاد رنگ‌آمیزی شوند تا مورد تشخیص افراد کم‌بینا واقع شوند. (مأخذ: ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب‌سازی مسیر حرکت معلولین، بند ۱-۲-۱۹)</p>	<p>ا. و - ۲۳</p>
	<p>توصیه می‌شود، "در" سطل‌های زباله به راحتی و با یک دست باز شود و ارتفاع آن از سطح زمین حداکثر ۱۰۰ سانتی‌متر باشد. (مأخذ: کارگروه فنی - شهرسازی)</p>	<p>ا. و - ۲۴</p>

ز) موزاییک راهنما

کروکی	ضوابط لازم‌الاجرا	ردیف
	<p>در طراحی و اجرای کلیه پیاده روها پیش بینی مسیر نابینایان الزامی است (مأخذ: ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب سازی مسیر حرکت معلولین، بند ۱-۱-۱)</p>	<p>۱- ز</p>
	<p>محل قرارگیری مسیر ویژه نابینایان در وسط پیاده رو است (مأخذ: ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب سازی مسیر حرکت معلولین، بند ۱-۱-۳)</p>	<p>۲- ز</p>
	<p>راستای شیار موزاییک‌های شیاری در جهت مسیر حرکت قرار گرفته است. (مأخذ: راهنمای کاربردی، صفحه ۲۵)</p>	<p>۳- ز</p>
	<p>موزاییک‌های پولکی که مقابل پله‌ها، پل‌ها، تقاطع‌ها و دیگر موارد خطر آفرین استفاده شده‌اند، هم‌عرض کل محل خطر آفرین یا محل عبور هستند. (مأخذ: راهنمای کاربردی، صفحه ۲۶)</p>	<p>۴- ز</p>

ز) موزاييك راهنما

کروکی	ضوابط لازم الاجرا	ردیف
	<p>عرض مسیر ویژه نابینایان بین ۲۰ یا ۴۰ سانتی متر باشد. ارتفاع برجستگی ها از ۰.۵ سانتی متر بیشتر نباشد. (مأخذ: ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب سازی مسیر حرکت معلولین، بند ۱-۲-۱ و ۱-۳-۱ و سازمان ملی استاندارد ایران، وسایل کمکی برای افراد کم بینا و نابینا- نشانگر لمسی سطح پیاده رو - بند ۴-۲-۱)</p>	<p>۵- ز- </p>
	<p>در محل تقاطع ها از کفپوش های پولکی استفاده شود. (مأخذ: ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب سازی مسیر حرکت معلولین، بند ۱-۲-۱)</p>	<p>۶- ز- </p>

ز) موزاییک راهنما		
کروکی	ضوابط لازم‌الاجرا	ردیف
	<p>نحوه استفاده از کفپوش پولکی در تقاطع ها مطابق شکل روبه رو باشد. (مأخذ: ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب سازی مسیر حرکت معلولین، بند ۱-۲-۲)</p>	۷- ز
	<p>مسیر ویژه نابینایان در برخورد با تقاطع های کونیک دار مطابق شکل روبه رو باشد. (مأخذ: ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب سازی مسیر حرکت معلولین، بند ۱-۴)</p>	۸- ز

ز) موزاییک راهنما

کروکی	ضوابط لازم الاجرا	ردیف
<p>کاربری</p> <p>>1.25</p> <p>$90 \sim 120 \text{ cm}$</p> <p>$90 \sim 120 \text{ cm}$</p> <p>L</p>		

معاونت شهرسازی و معماری

اداره کل معماری و ساختمان

ضوابط و مقررات مناسب‌سازی ساختمان‌ها و فضاهای عمومی شهری

چک لیست طراحی و نظارت بر معابر و میادین شهری

محل الصاق عکس

	نام معبر/میدان
	آدرس
	تاریخ بازدید
	کارشناس بازدید

۱- قبل از مراجعه به محل

الف) در صورت امکان نقشه‌های مکان مورد ارزیابی تهیه و بررسی گردد و برای انطباق به محل بازدید برده شود.
ب) برآورد اولیه از تعداد عناصری که لازم است چکلیست برای آن‌ها تهیه شود، صورت بگیرد. مثلاً تعداد ورودی‌ها، راهروها، فضاهای بهداشتی، بازشوها و... که باید ارزیابی شوند.

ج) آماده کردن وسایل موردنیاز

۱) آماده کردن چکلیست فضاها و تجهیزات مختلف به تعداد کافی

۲) دوربین عکاسی

۳) وسایل اندازه‌گیری

۴) وسیله‌ای به‌عنوان مقیاس تا با قرار گرفتن در عکس به درک ابعاد سوژه عکاسی کمک کند.

۲- در محل برداشت چکلیست

الف) عناصر کلیدی (شامل فضاها و تجهیزات) مرتبط با عملکرد اصلی مکان شناسایی شود تا امکان دسترسی به آن عناصر و قابلیت استفاده آن‌ها برای همگان موردبررسی قرار گیرد.
ب) تک‌تک عناصر بررسی و برگه مربوط به آن‌ها تکمیل شود.

ج) از وضعیت موجود عکس گرفته شود و حتی‌الامکان در عکس‌ها شیئی که به‌وسیله آن ارتفاع تشخیص داده می‌شود، بعنوان مقیاس قرار گیرد.

د) در پایان چکلیست ارزیابی نهایی از مکان و چکلیست ارزیابی بر اساس اولویت پر شود.

در ارتباط با استفاده از این چکلیست‌ها برای نظارت بر طراحی‌ها، فقط کافی است که نقشه‌های پروژه تهیه و مورد اشاره در چکلیست مورد ارزیابی قرار گیرد و در نهایت چکلیست ارزیابی نهایی و ارزیابی بر اساس اولویت پر شود.

در پایان با توجه به آنکه چکلیست‌ها و این شیوه‌نامه توسط این اداره به‌صورت دوره‌ای مورد بازبینی قرار می‌گیرد، خواهشمند است نقطه نظرات خود را درباره چکلیست‌ها و شیوه‌نامه برای این اداره ارسال نمایید.

مقدمه: هدف از این چک‌لیست این است که کارشناس ارزیابی با پر نمودن بندهای چک‌لیست بتواند به سوالات ذیل پاسخ دهد:

- چک لیست مسیر حرکتی
- ۱) آیا مسیر حرکتی خوانا و ایمن است؟
 - ۲) آیا عرض مسیر برای حرکت معلولان و سالمندان مناسب است، و این عرض در طول مسیر ادامه دارد؟
 - ۳) آیا مسیر حرکتی بدون اختلاف سطح و دارای شیبی مناسب برای حرکت با صندلی چرخدار است؟
 - ۴) آیا محل و زمان عبور از عرض خیابان با علائم و نشانه‌های مناسب اطلاع‌رسانی شده است؟
 - ۵) آیا پل‌های عابر پیاده برای همگان قابل استفاده است؟
 - ۶) آیا ایستگاه اتوبوس برای همگان قابل استفاده است؟
 - ۷) آیا توقفگاه مناسب برای معلولین وجود دارد؟

- ارزیابی کلی معابر
- ۱) آیا مسیر پیوسته و قابل عبور برای همگان است؟
 - ۲) آیا جانمایی سیستم‌های اطلاع‌رسانی، نشانه‌ها (صوتی، نوشتاری، موزاییک راهنما) مناسب، خوانا و در معرض دید است؟

مشخصات عمومی

نام معبر / میدان :	
کد پروژه :	منطقه :
کارشناس بازدید :	تاریخ بازدید : / /
آدرس:	
کروکی - توضیحات :	
اولویت اول	الف) توقفگاه
	ب) پل‌های ارتباطی بین پیاده‌رو و سواره‌رو و محل عبور عابر پیاده در سواره رو
	ج) رمپ دسترسی پیاده‌رو به سواره‌رو
	د) پیاده‌رو
	ه) ایستگاه اتوبوس
اولویت دوم	و) مبلمان در معبر
	ز) موزاییک های راهنما
محل مهر:	محل امضا:
مرجع چک‌لیست، مجلد " شیوه‌نامه اجرایی چک‌لیست‌های نظارتی بر اجرای ضوابط طراحی برای افراد دارای معلولیت در ساختمان‌ها و فضاهای عمومی شهری " می‌باشد.	

الف) توقفگاه

نام معبر / میدان:				
محل قرارگیری توقفگاه در معبر:				
نیاز به مناسب‌سازی	مرجع	ضوابط لازم الاجرا	ردیف	درجه اهمیت
		حداقل تعداد فضاهای پارکینگ برای افراد دارای معلولیت در پارکینگ‌های عمومی حداقل ۱ پارکینگ به ازای هر ۲۵ پارکینگ و در توقفگاه‌های کمتر از ۲۵ پارکینگ هم ۱ پارکینگ پیش بینی گردیده است.	۱	اهمیت یکسان
		اختصاص دو پارکینگ ویژه افراد دارای معلولیت با نصب علامت مخصوص در کنار خیابان‌های اصلی، در هر ۵۰۰ متر فاصله و در محدوده ساختمان‌های عمومی رعایت شده است.	۲	
		فواصل چرخ‌گیرها به حدی است که حداقل ۹۰ سانتی‌متر فضای خالص برای عبور صندلی چرخ‌دار مهیا گردیده است.	۳	
		شیب توقفگاه افراد دارای معلولیت، در هر سمت حداکثر ۲ درصد شیب در نظر گرفته شده است.	۴	
		به منظور پیاده و سوار شدن افراد دارای معلولیت از وسیله نقلیه در خیابان‌های اصلی شهر، خلیج (پیشرفتگی سواره‌رو در پیاده‌رو) به عمق حداقل ۳/۵ متر و به طول حداقل ۱۲ متر با ارتباط متناسب با پیاده‌رو در نظر گرفته شده است.	۵	
		در صورت عدم رعایت بند پنج، محل سوار و پیاده کردن مسافران شامل یک فضای بدون مانع به عرض ۱۵۰ سانتیمتر و طول ۶۰۰ سانتیمتر در مجاورت محل توقف خودرو است تا امکان سوار و پیاده کردن مسافران دارای معلولیت فراهم شده باشد.	۶	
توضیحات:				

(ب) پل‌های ارتباطی بین پیاده‌رو و سواره‌رو و محل عبور عابر پیاده در سواره‌رو

نام معبر/ میدان:			
محل قرارگیری پل‌های ارتباطی و محل عبور عابر پیاده در معبر:			
درجه اهمیت	ردیف	ضوابط لازم الاجرا	نیازمند مناسب‌سازی
			دارد
اهمیت نشان	۱	پل ارتباطی بین پیاده‌رو و خیابان در تقاطع‌ها و امتداد کلیه خط‌کشی‌های عابر پیاده پیش‌بینی شده است.	ب- ۱
	۲	اتصال پل‌های ارتباطی و پیاده‌رو بدون اختلاف سطح است. در صورت وجود اختلاف سطح، ضوابط مربوط به سطح شیب‌دار رعایت شده است.	ب- ۲
	۳	عرض پل‌های ارتباطی که در مسیر پیاده‌رو نصب می‌شوند برابر عرض پیاده‌رو در نظر گرفته شده است. حداقل عرض پل‌های ارتباطی عمود بر مسیر پیاده‌رو ۱۵۰ سانتی‌متر پیش‌بینی شده است	ب- ۳
	۴	در تقاطع‌ها و محل ارتباط پیاده‌رو با سواره‌رو، علائم حسی قابل تشخیص برای نابینایان و کم‌بینایان مطابق شیوه‌نامه در نظر گرفته شده است.	ب- ۴
	۵	سطح پل‌های ارتباطی از جنس مصالح سخت، ثابت، غیرلغزنده و صاف است.	ب- ۵
	۶	در کناره‌های عرضی پل ارتباطی، لبه مخصوص به ارتفاع حداقل ۵ سانتی‌متر با رنگ متضاد با محیط تعبیه شده است.	ب- ۶
	۷	در طرفین پل ارتباطی بین پیاده‌رو و سواره‌رو، میله دستگرد منطبق با استانداردهای میله‌های دستگرد برای افراد دارای معلولیت تعبیه شده است.	ب- ۷
	۸	خط‌کشی عابر پیاده در عرض سواره‌رو در کلیه تقاطع‌ها و در فاصله بین ۲۰۰ تا ۵۰۰ متر ضمن فراهم آوردن تدابیر ایمنی لازم برای عابر پیاده، ایجاد شده است.	ب- ۸
	۹	در محل تردد افراد معلول و در مکان‌های خاص آن‌ها خط‌کشی عابر پیاده با علامت بین‌المللی افراد دارای معلولیت ایجاد شده است.	ب- ۹
	۱۰	در مسیر خط‌کشی عابر پیاده، جدول و جزیره‌های وسط خیابان هم‌سطح ساخته شده‌اند.	ب- ۱۰
	۱۱	کف‌سازی محل خط‌کشی عابر پیاده با بافت و رنگ متفاوتی اجرا شده و برای اشخاص نابینا و کم‌بینا قابل تشخیص است.	ب- ۱۱
	۱۲	برای ایجاد تغییرات ارتفاعی در سطح بین معبر پیاده و اطراف، که بیش از ۱/۳ سانتی‌متر (۱۳ میلی‌متر) ارتفاع دارد از موانع برجسته و حفاظ استفاده شده است.	ب- ۱۲
	۱۳	لبه‌های میان پیاده‌رو و خیابان در محل‌هایی که برای عبور پیش‌بینی شده‌اند اگر به صورت مانعی برای افراد دارای معلولیت باشد، به سطح شیب‌دار تبدیل شده است.	ب- ۱۳
	۱۴	دکمه‌های فشاری چراغ‌های راهنمایی در محل مناسب و در ارتفاع ۹۰ تا ۱۲۰ سانتی‌متر نصب شده است.	ب- ۱۴
توضیحات:			

ج) رمپ دسترسی پیاده‌رو به سواره‌رو

نام معبر/امیدان:				
محل قرارگیری رمپ دسترسی در معبر:				
نیازمند مناسب‌سازی	مرجع	ضوابط لازم‌الاجرا	ردیف	درجه اهمیت
	ج-۱	حداکثر شیب رمپ دسترسی هایی با طول کمتر از ۱ متر، ۱۵ درصد است و در رمپ دسترسی های با بیش از ۱ متر طول، مقررات سطوح شیب‌دار رعایت شده است. در رمپ دسترسی هایی که دارای بریدگی در دو طرف هستند حداکثر شیب بریدگی‌ها ۱۰ درصد است.	۱	اهمیت یکسان
	ج-۲	حداقل عرض رمپ دسترسی به استثنای بریدگی‌های کناری آن ۹۰ سانتی‌متر است.	۲	
	ج-۳	در صورتی که رمپ دسترسی به‌صورت قطری و یا گوشه‌ای در محل تقاطع‌ها قرار گیرد، دارای فضای آزاد ۱۲۰ سانتی‌متر در داخل خط‌کشی عابر پیاده است.	۳	
	ج-۴	رمپ دسترسی در مسیر حرکت و توقف اتومبیل پیشروی ندارد.	۴	
	ج-۵	لبه‌ها به‌هیچ‌وجه از حرکت ویلچر (صندلی چرخ‌دار) جلوگیری نمی‌کند.	۵	
	ج-۶	سازپری‌های لبه پیاده‌رو، شامل قسمت‌های حائل، بافت سخت یا طرح محکمی است که و آن‌ها را مقاوم در برابر لغزش و قابل تشخیص ساخته است.	۶	
	ج-۷	در انتهای سطوح شیب‌دار آب جمع نمی‌شود	۷	
	ج-۸	یک نوار راهنما به رنگ متضاد با محیط برای راهنمایی افراد نابینا و کم‌بینا در لبه سطوح شیب‌دار پیاده‌رو و سواره‌رو نصب گردیده است.	۸	
توضیحات:				

(د) پیاده‌رو

نام معبر / میدان:		محل قرارگیری پیاده رو در معبر:		ردیف	درجه اهمیت	ضوابط لازم الاجرا
نیاز به مناسب‌سازی	مرجع	دارد	ندارد			
	د- ۱			۱		در پیاده‌روها حداقل عرض مفید عبوری ۱۲۵ سانتی‌متر رعایت شده است.
	د- ۲			۲		پیشامدگی اشیای نصب‌شده بر روی دیوار پیاده‌رو، مانند تلفن‌ها که لبه‌ی خارجی آن‌ها در ارتفاع بین ۷۰ تا ۲۰۰ سانتی‌متر از کف قراردارند حداکثر ۱۰ سانتی‌متر است.
	د- ۳			۳		پیشامدگی اشیای نصب‌شده روی پایه یا ستون در ارتفاع بین ۷۰ تا ۲۰۰ سانتی‌متر از کف تمام‌شده، که در جهت حرکت فرد پیاده است، حداکثر ۳۰ سانتی‌متر است.
	د- ۴			۴		پیاده‌روهای مسقف حداقل ۲۱۰ سانتی‌متر ارتفاع آزاد دارند. در صورتی که کمتر باشند، رنگ آن متضاد با محیط بوده و یک آگاهی‌دهنده قابل رویت و قابل لمس در کف تعبیه گردیده است.
	د- ۵			۵		حداکثر شیب عرضی پیاده‌رو ۲ درصد است.
	د- ۶			۶		حداکثر شیب طولی پیاده‌رو ۵ درصد است. در پیاده‌روهای با شیب بیش از ۵ درصد ضوابط سطح شیب‌دار رعایت شده است.
	د- ۷			۷		اختلاف سطح در پیاده‌رو حداکثر ۲/۵ سانتی‌متر است.
	د- ۸			۸		قسمت اتصال دو پیاده‌رو که نسبت به هم اختلاف سطح دارند، به شکل مسطح و با ابعاد حداقل ۱۲۵ × ۱۲۵ سانتی‌متر و با بافت و رنگ متفاوتی طراحی شده است.
	د- ۹			۹		جدول به ارتفاع حداقل ۵ سانتی‌متر به رنگ متضاد با محیط اطراف، بین پیاده‌رو و سواره‌رو و همچنین بین پیاده‌رو و باغچه یا جوی کنار پیاده‌رو احداث شده است.
	د- ۱۰			۱۰		پوشش کف پیاده‌روها از مصالح سخت، ثابت، غیرلغزنده و صاف است.
	د- ۱۱			۱۱		هر گونه درپوش با پیاده‌رو هم‌سطح است و در صورت وجود شبکه در سطح خیابان؛ شبکه عمود بر جهت حرکت و فضای باز آن از ۲ سانتی‌متر کمتر است.
	د- ۱۲			۱۲		هر گاه در مقطعی از پیاده‌رو برای جلوگیری از ورود وسایل نقلیه راه‌بند نصب شده، راه‌بند مانع عبور صندلی چرخ‌دار نشده است.
	د- ۱۳			۱۳		در معابر، از کاشت گیاهان خاردار و سمی که میوه یا صمغ آن‌ها موجب لغزندگی معبر شده یا گسترده‌ی شاخ و برگ آن‌ها مانع حرکتی شده، خودداری شده است.
	د- ۱۴			۱۴		موانع تا حد امکان در بیرون از پیاده‌رو قرار گرفته و موانع موجود در پیاده‌رو به آسانی قابل‌شناسایی و در امتداد یک خط ممتد قرار گرفته‌اند.
	د- ۱۵			۱۵		تیرهای چراغ‌برق در محدوده پیاده‌رو دارای علائم هشدار دهنده و نوارهای رنگی مقاوم و متضاد با رنگ محیط با حداقل ارتفاع ۳۰ سانتی‌متر هستند.
	د- ۱۶			۱۶		با تغییرات بافتی در سطح پیاده‌رو افراد نابینا و کم‌بینا را نسبت به امکانات عمومی مطلع نموده‌اند.
	د- ۱۷			۱۷		تمامی درپوش‌های منهول‌ها در داخل پیاده‌رو بدون اختلاف سطح با کف پیاده‌رو اجرا گردیده است.
	د- ۱۸			۱۸		مسیر حرکت نابینانان به عرض ۳۰ سانتی‌متر به‌وسیله کف‌پوش شیاری یا رزینی از محیط اطراف متمایز شده و توسط افراد نابینا با استفاده از عصای سفید قابل تشخیص است.
	د- ۱۹			۱۹		در اطراف موانع، هشداردهنده‌های شنیداری نصب شده است.
توضیحات:						

ه) ایستگاه اتوبوس

نام معبر / میدان:				
محل قرارگیری ایستگاه اتوبوس در معبر:				
نیاز به مناسب‌سازی	مرجع	ضوابط لازم‌الاجرا	ردیف	درجه اهمیت
	ه- ۱	برای ایستگاه اتوبوس سرپناه در نظر گرفته شده است.	۱	اولویت اول
	ه- ۱	ایستگاه اتوبوس دارای حفاظ‌های لازم و دستگیره به ارتفاع ۷۰ سانتیمتر از کف پیش بینی شده است.	۲	
	ه- ۱	در ایستگاه‌های دارای سرپناه، نیمکت پیش بینی شده است و ارتفاع آن ۴۵ سانتی متر از کف در نظر گرفته شده است.	۳	
	ه- ۲	اگر ایستگاه با معبر اختلاف سطح دارد، در رمپ اتصالی آن اصول مندرج در ضوابط سطح شیب‌دار را رعایت شده است.	۴	
	ه- ۳	در صورت استفاده معلولین دارای صندلی چرخ‌دار از ایستگاه، فاصله ایمنی اتوبوس‌های دارای بالابر، از جدول ۲۷۰ سانتیمتر رعایت شده است.	۵	
	ه- ۴	ایستگاه اتوبوس هم تراز با کف اتوبوس در نظر گرفته شده است.	۶	
توضیحات:				

(و) مبلمان در معبر

نام معبر/میدان:		محل قرارگیری مبلمان در معبر:	
درجه اهمیت	ردیف	ضوابط لازم الاجرا	
		مرجع	نیاز به مناسب‌سازی
		دارد	ندارد
اهمیت یکسان	۱	مبلمان‌ها در پیاده‌روها عرض کافی پیاده‌رو برای عبور عابرین پیاده و افراد دارای معلولیت را مسدود نکرده‌اند. حداقل خاص ۹۰ سانتیمتر در نظر گرفته شده است.	
	۲	مبلمان‌های دارای لبه‌های تیز و نامتعارف وجود ندارد.	
	۳	تمامی مبلمان‌ها دارای نوارهای زرد رنگ متضاد با رنگ محیط، جهت تشخیص هر چه بیشتر، است.	
	۴	امکانات استراحتی در فواصل منظم حداکثر بین ۱۰۰ متر تا ۲۰۰ متر قرار دارد.	
	۵	در مجاورت نیمکت‌ها، حداقل ۱۲۰ سانتیمتر فضای خالی برای صندلی چرخ‌دار پیش بینی گردیده است.	
	۶	صندلی و نیمکت‌های عمومی در ارتفاع ۴۵ سانتیمتری نصب شده‌اند.	
	۷	ارتفاع میز بین ۷۵ سانتیمتر و ۹۰ سانتیمتر و حداقل عمق زیر میز ۶۰ سانتیمتر است تا ویلچر به راحتی از هر طرف زیر آن برود.	
	۸	حداقل یک تلفن عمومی قابل دسترسی برای اشخاص استفاده‌کننده از صندلی چرخ‌دار و یک تلفن عمومی برای اشخاص با شنوایی کم، مجهز به سیستم تقویت‌کننده صدا اختصاص داده شده است.	
	۹	فضای آزاد و مسطح به ابعاد حداقل ۱۲۰×۷۵ سانتی‌متر در جلوی تلفن قرار دارد.	
	۱۰	حداقل ابعاد پایه تلفن ۱۱۰×۱۴۰ سانتی‌متر است.	
	۱۱	حداقل عرض «در» پایه تلفن عمومی ۸۰ سانتی‌متر است.	
	۱۲	حداکثر ارتفاع محل شکاف برای وارد کردن سکه و یا کارت، صفحه شماره‌گیر تلفن و گوشی تلفن ۱۰۰ سانتی‌متر از کف است.	
	۱۳	پیشخوان در ارتفاع ۸۰ سانتی‌متر و به عمق حداقل ۲۰ سانتی‌متر جهت استفاده افراد دارای معلولیت در فضای تلفن عمومی وجود دارد.	
	۱۴	فضای جلوی زانو از زیر دستگاہ تا کف زمین ارتفاعی معادل ۷۰ سانتیمتر و عرض آن معادل ۷۵ سانتیمتر و عمق آن نیز به اندازه ۴۵ تا ۵۰ سانتیمتر است.	
	۱۵	ایخوری‌ها حداقل فضای خالی ۱۲۰×۷۵ سانتیمتر را دارد تا فرد نشسته بر روی ویلچر امکان نزدیک شدن به سطح مقابل آن را داشته باشد.	
	۱۶	ارتفاع شیر ایخوری‌ها حداکثر ۹۰ سانتیمتر از کف یا سطح زمین در نظر گرفته شده است.	
	۱۷	شیر آب حداقل ۱۰ سانتیمتر ارتفاع دارد و امکان قرارگیری یک فنجان یا لیوان، در زیر جریان آب فراهم شده است.	
	۱۸	محل قرارگیری شیر و فواره ایخوری‌ها و آب‌سردکن‌ها در جلوی دستگاہ بوده و آب را در مسیری هدایت می‌کند که موازی یا تقریباً نزدیک جلوی دستگاہ است.	
	۱۹	در دستگاہ‌های خرید کالا، ارتفاع دریاچه پرداخت هزینه، دگمه‌های عملیاتی، دریاچه برداشت کالا در ارتفاع ۴۰ تا ۱۱۰ سانتیمتری از سطح زمین است.	
	۲۰	ارتفاع دریاچه صندوق پست و صندوق صدقات در فاصله میان ۷۰ تا ۱۱۰ سانتیمتری سطح زمین و روی بند عمود بر سطح زمین قرار دارد.	
	۲۱	در جلوی دستگاہ‌های خرید، صندوق پست و صندوق صدقات فضای ۱۵۰ در ۱۵۰ سانتی‌متری فضای خالی وجود دارد.	
	۲۲	سطح‌های زباله بر روی پایه‌های محکم و ثابت نصب شده است.	
	۲۳	سطح‌های زباله با استفاده از رنگ‌های متمایز، کاملاً مشخص و قابل روئت است.	
	۲۴	در سطح‌های زباله به راحتی و با یک دست باز می‌شود. و ارتفاع آن از سطح زمین حداکثر ۱۰۰ سانتی‌متر در نظر گرفته شده است.	

توضیحات:

(ز) موزاییک راهنما

نام معبر :				
درجه اهمیت	ردیف	ضوابط لازم الاجرا	مرجع	نیاز به مناسب‌سازی
			دارد	ندارد
اهمیت: کم	۱	در مسیر حرکت ، موزاییک های شیارى برای راهنمایی افراد نابینا تعبیه شده است.	الز- ۱	
	۲	مسیر ویژه نابینایان در وسط پیاده رو تعبیه شده است.	الز- ۲	
	۳	راستای شیار موزاییک های شیارى در جهت مسیر حرکت قرار گرفته است.	الز- ۳	
	۴	موزاییک های پولکی که مقابل پله ها، پل ها، تقاطع ها و دیگر موارد خطر آفرین استفاده شده اند، هم عرض کل محل خطر آفرین یا محل عبور هستند.	الز- ۴	
	۵	ابعاد موزاییک های راهنمای معلولین ۲۰ یا ۴۰ سانتی متر و ارتفاع برجستگی های آن ۰/۵ سانتی متر است.	الز- ۵	
	۶	در محل تقاطع ها از کف پوش پولکی استفاده شده است.	الز- ۶	
	۷	نحوه اجرای کفیوش های پولکی در تقاطع ها مطابق شیوه نامه است.	الز- ۷	
	۸	نحوه اجرای کفیوش های پولکی در تقاطع های کونیک دار مطابق شیوه نامه است.	الز- ۸	

توضیحات:

اینجانب در تاریخ از معبر / میدان بازدید و ارزیابی کلی به شرح ذیل را اعلام می دارد.

جمع بندی و ارزیابی کلی:

منابع :

۱. ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی - حرکتی، مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن، ۱۳۸۸
۲. ضوابط و مشخصات فنی جهت مناسب‌سازی مسیر حرکت معلولین، اداره کل مهندسی و ایمنی ترافیک، اداره مهندسی ترافیک و شبکه، ۱۳۹۱
۳. ضوابط و دستورالعمل‌های مناسب‌سازی، مناسب‌سازی ساختمان‌های عمومی برای افراد معلول جسمی و حرکتی، معاونت شهرسازی و معماری شهرداری تهران، اداره کل معماری و ساختمان
۴. ضوابط طراحی فضاهای سبز شهری، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور، نشریه شماره ۲۰۳، ۱۳۸۹
۵. راهنمای کاربردی ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی - حرکتی، مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی، ۱۳۹۲
۶. تهیه و تدوین ضوابط و دستورالعمل‌های مناسب‌سازی و تعیین شاخص‌های عملیاتی مرتبط، مهندسین مشاور هرم پی، ۱۳۹۴
۷. شیوه‌نامه مناسب‌سازی فضاهای شهری، معاونت فنی و عمرانی شهرداری تهران، ۱۳۸۸
۸. وسایل کمکی برای افراد کم بینا و نابینا، نشانگر لمس سطح پیاده‌رو، ضوابط سازمان ملی استاندارد ایران - سال ۱۳۹۴